

Csávossy György

A Boldogságos Szűz (I)

Rádiójáték két részben

Mária: Az Úr lelke rajtam. Érzem, közel az óra, amikor magához szólít. Milyen is volt az életem? Most leperreg előttem percről percre, napról napra, úgy, ahogy megéltem. Mindaz, amire visszaemlékszem: öröm és bánat, jó és rossz, ami az Úr akaratából megtörtént velem. És az is, amit Jézusról, létem egyetlen értelméről megtudtam, amikor tőlem távol volt. Amit csak hírből ismertem, mit szívszorongva lestem, búslakodva, vagy reménykedve, Isten rendelésébe belenyugodva.

(zene)

I. rész

A názáreti szűz

Mária: Egy napon, serdülő koromban, édesanyám leült mellém és megfogta a kezem. Lányom — mondta —, betöltötted már a tizenkettedik évedet, ideje, hogy a férjhezmeneteledre is gondoljunk. Bizony nagy lány lettél — sóhajtott —, nemrég még gyékénybubákkal játszadoztál, de nemsokára saját gyermekedet ringathatod karjaidban. Semmi akadályát nem láttam szüleim akaratának. A lányok férjhez adása a szülők dolga. Én... én csak engedelmeskedtem nekik. Bizonyára a javamat akarták, hiszen nagyon szerettek. Én is végtelenül szerettem őket, Isten után őket a legjobban. Tudtam, hogy a legmegfelelőbb férjet választják ki nekem. Segíts meg Uram — kértem —, hogy így legyen! Nehéz is volt ilyen kis helységben hozzám illő házastársat találni. Szegények voltunk, de királyi vérből, Dávid házából származtunk. Így jövőd férjem is Dávid király leszármazottja kellett, hogy legyen. Milyen különös a sors! Mintha előre lett volna megírva. Valahol a csillagok könyvében Isten keze írásával. Mi lányok nem vagyunk írástudók, de Isten betűit az égen mi is kiolvassuk. Ó, én sejtettem is, hogy ki lesz a jegyesem! Mikor kimentem a názáreti kúthoz

és kissé elnyújtottuk a korszok megtöltését, hogy barátnőimmal elcsevegessünk, elmondhassuk apró titkainkat, szomszédaink dolgait, Názáret legújabb híreit, nem egyszer láttam elsétálni műhelye felé az ácsot, Józsefet. Meleg tekintetű volt és Dávid házából származott. Bizonyosra vettem, hogy szüleim vele tárgyalnak. Különben nem nézett volna olyan jelentőségteljesen rám, hogy szinte beleborzongtam. Ó Uram — mondogattam —, Legyen meg a te akaratod!

(rövid zene)

Bemutattak Józsefnek. A jegyesem lett. Eljött szüleimhez és megegyeztek, hogy feleségül vesz. Kezet adtunk egymásnak. Jaj, hogy remegett a kezem!...

Előkészületekkel telt el az idő. Várakoztam, tele lányos, álmodozó reménységgel. Egy nap az ablaknál szokatlan fény vakított. (felerősödő rövid zene) Könyörögni kezdtem. Uram, ne közelíts. Én csak egy tudatlan lányka vagyok, nem néped bölcsei közül való... Semmi tehetségem nincs, csak imádkozó szívemet ajánlhatom fel neked.

Gábiel arkangyal: Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes! Én Gábiel vagyok, Urunk küldötte. Az Úr veled van. Áldottabb vagy te minden asszonynál.

Mária (félénken): Szavad rejtély előttem. Zavarba hoz.

Gábiel: Ne félj, Mária! Kegyelmet találtál Istennél. Méhedben fogansz és fiat szülsz. Jézusnak fogod hívni. Nagy lesz ő, a Magasságbelinek Fia. Az Úr neki adja atyjának, Dávid király trónját. Uralkodni fog Jákob házában mindörökké és uralkodásának nem lesz vége.

Mária: Hogyan történik ez meg, hiszen... hiszen férfit nem ismerek.

Gábiel: A Szentlélek száll rád és a Magasságbeli ereje borít el. Ezért a születendő szent is Isten Fia lesz. Rokonod, Erzsébet is fiat fogant öregségében s már a hatodik hónapban van, bár magtalanak tartották az emberek. Istennél semmi sem lehetetlen.

Mária: Az Úr szolgáló leánya vagyok, történjék velem a te igéd szerint.

Kórus (zene):

Kezdetben volt az Ige
és az Ige Istennél volt,
és Isten volt az Ige.
Az Ige testté lett
és közöttünk lakott.
Nem a test ösztönéből,
sem a férfi akaratából,
hanem Isten által lett.
Világosság volt,
de a sötétség nem fogta föl
és nem fogadta be.

(rövid zene után)

Mária: Az angyal üzenetének értelmét felfogtam ugyan, az Úr szándékának hittel és alázattal alávettem magam, de a történetek súlyát csak lassan, nagyon lassan mértem fel. Az angyal megjelenése mintha elkábított volna és ebből a kábulatból csak fokozatosan, órák múlva eszméltem fel csak igazán. Akkor megrémültem. Nagyon. Szerettem volna menekülni a feladattól, mint egykoron a tengerbe vetett Jónás. Isten fia az én méhemben? Hát lehetséges ez? Valóban lehetséges? Igen, igen, az Úr így akarja. De hát én legyek a megváltás eszköze? Éppen én? Én, a jelentéktelen földi lény? Hihetetlen. Számomra oly hihetetlen. Mert ki vagyok én? Porszem. Így kergették bennem egymást a gondolatok, mint forgószélben a levelek. Úgy néztem magamra, mint egy idegenre. Én, a kis Mária, arra a Máriára, akit Isten annyi asszony közül kiválasztott, hogy méhébe fogadja legszentebb Fiát. Ilyen zaklatott állapotban, míg hajtincseimet szórakozottan fonogattam, rám köszöntött az este. Felragyogott a hajnalcsillag. Olyan biztató fénnel, hogy lassan édes nyugalom szállt meg. Azt sem tudom, hogy szenderültem el. És másnap, másnap már egy más Mária ébredt fel.

(rövid zene)

Mária: Vagy két héttel az angyal üzenete után elmentem Ain Karimba, nővéremhez, Erzsébethez.

Ez a festői falu két órai járásra van Jeruzsálemtől a barnálló júdeai hegyek között. Mondanom sem kell, hogy nem egyedül vágtam neki az útnak, mely, hitemre, nem veszélytelen. Meg kellett várnom, míg egy karaván útba ejtette a szent várost és csatlakozhattam hozzá. Ez az út örökké emlékezetes marad számomra. Addig ritkán hagytam el Názáretet, csak akkor, amikor szüleim elzarándokoltak Jeruzsálembé és magukkal vittek. Akkoriban más élmények kötöttek le, az ájtatos emberek, tevék, samarak bandukoló sora, a hajcsárok kurjantása, a felcsendülő zsoldárok szépsége. A szent város elkápráztatott. A lényegből viszont még keveset értettem meg. De megéreztem valamit, valami egészen fölségeset, Isten közelségét. Az Erzsébethez vezető út más volt. Ragyogott az ég, zöldelltek a fák és madárdal kísért. Tudtam, hogy anyaként megyek látogatóba és azt is, hogy kit hordok méhemben. De félttem még kimondani. Erzsébet Áron törzséből származott. Zakariás, a férje, pap volt, szentéletű, igaz ember. Az Úr azonban sokáig nem áldotta meg Erzsébet méhét és Izrael asszonyainak magtalanága nagy szégyen. De az Úr követe, aki gyermekem fogantatását hírül adta, azt is tudatta velem, hogy Isten kegyelméből nővérem áldott állapotban van. Én édes Istenem! Milyen kifürkészhetetlenek a Te útjaid! Milyen csodálatos az a jóság, mellyel lehajolsz méltatlan szolgálóidhoz...

Erzsébet látogatása előtt életem legnehezebb óráit éltem át. A későbbiekben sokkal fájdalmasabbakban volt részem, de ennél több vívódást

nem éltem át. A szívem reszketett bennem és félelmek vettek körül. Szűz létemre, férfi érintése nélkül gyermeket fogantam méhemben. Állapotom sokáig nem titkolható a világ előtt. Mit szól hozzá anyám, apám és jegyese, József, akivel a házassági szerződést már megkötöttük. Aki így törvényes férjem már, ha még nem is költöztem hozzá. Éjszakákon át nem aludtam. Este, reggel tördeltem kezeimet és az Úrra vettem terhemet. Töprengtem. Leánygyermek számára ilyenkor nincs más, ki megértse, tanácsot adjon neki és esetleg szövetségese legyen, mint az édesanyja. Ő láthatóan észlelt valamit rajtam, nem a külsőmön, hanem a kedélyemen.. Úgy vélte, hogy a jegyesség tett ilyen komollyá. Beszélgetésünknek szinte ő volt a kezdeményezője. Leült a tűzhely elé és én mellé kuporodtam. Beavattam titkomba. Elmondtam neki mindent, amit az Úr Gábrriel által üzent. Anyám tudta, hogy férfi nem közelíthetett meg és amikor néhány nap múlva áldott állapotom bizonyossá vált, velem együtt térdepelve magasztalta az Urat. A Messiás anyjának lenni, Dávid házában a királynék sorába lépni, az ő szemében is páratlan kegynek számított. Az ő lánya szüli majd Izraelnek a megváltó királyt! Ez határtalan örömmel és büszkeséggel töltötte el. De mit szól majd a világ? Amit mi jónak és igaznak tudunk, hogyan fogadják azt majd az emberek? Hitetlenséggel, kétkedéssel, gúnnnyal? Kiforgatják beszédemet, hazugságot hárítanak rám, ennek nem szabad házunk jó hírét kitenni. Ekkor született meg anyámban a gondolat, hogy látogassam meg Erzsébetet. Mivel a hatodik hónapban jár, bizonyára jól fog neki a segítségem és nem Názáret szeme láttára válik áldott állapotom nyilvánvalóvá és megjegyzések tárgyává. De József meggyőzéséhez is idő kell. Vajon hogyan fogadja majd a történeteket? Aki időt nyer, ügyet nyer — vélte anyám. Apámat, hogy Erzsébetet illő volna most meglátogatni, könnyű volt meggyőzni. Asszonyi dolgokba nem kívánt beavatkozni. Így jutottam el szeretett nővéremhez... Akkor még nem sejtettem, hogy az ő fia, János lesz Jézus előhírnöke.

(rövid zene)

Mária: Ahogy most életem alkonyán a történetekre visszaemlékszem, érkezésemkor Erzsébet végtelen örömmel fogadott. Én szeretettel és alázatosan köszöntöttem. Ő, mintha tudta volna előre, hogy jönni fogok, lelkendezve felkiáltott.

Erzsébet: Mária! Áldottabb vagy te minden asszonynál és áldott a te méhednek gyümölcse! Istenem! Hogyan lehet az, hogy Uram anyja jön hozzám? Amint fölhangzott fülemben köszöntésed, örömtől repesett a magzat méhemben. Boldog vagy, mert hitted, hogy beteljesedik az Úr ígéje.

Mária: Erzsébet lelkesedését bizonyára a Lélek ihlette. Magam sem tudom, hogy honnan vettem a szavakat, amikor fennhangon dicsérni kezdtem a Mindenhatót. (halk zene)

Magasztalja lelkem az Urat,
a megszentelő égi sugarat,
mert kiszemelt, mint titkos eszközét
és boldognak tud minden nemzedék.
Alázatosan ujjong a szívem,
mily nagy dolgot művelt az Úr velem,
Ő, a hatalmas, mindenkor a szent,
az istenfélőknek vigaszt üzent.
Ő szólt, s magzatának virágzó növény,
szolgáló lánya én lehettem, én!
Beteljesedett az Írás szava,
Uram vagy Te s én általad anya.
Szemed rebben s hegyek leomlanak,
a néma szól és ismét lát a vak,

trónját veszi a kapzsiság, a gőg,
vendégeid lesznek az éhezők.
Az alázat földedben mustármag,
nevelt ágán a madár fészket rak,
meglelt juhoknak Te vagy pásztora,
a tékozlónak elnéző ura,
ki felkarolja népét, gyermekét,
hogyan otthona legyen megint az ég.
Dicső az Úr, irgalmat gyakorol,
termőre fordul a fügebokor,
áldlak Fölség, áldlak szent akarat,
magasztalja lelkem az Urat!

(felerősödő rövid zene)

Mária: Erzsébetnél születésének előestéjéig maradtam. Amikor visszatértem Názáretbe, én is már a harmadik hónapban voltam. Ismerőseim nem csodálkoztak ezen, a törvény szerint József megismerhetett a házassági szerződés után. De József tudta, hogy nem ő a születendő gyermek apja. Mikor meglátott, megdöbbenve rebbent fel rólam tekintete. Aztán sarkon fordult és szó nélkül elment. Összeszorult a szívem. Én Istenem, mi lesz? Néhány nap múlva ismét beállított hozzánk. Félrevont.

József: Mária, beszédem van veled.

Mária: Igen, József.

József: Nehéz erre szavakat találni. Nem vagyok én ítélőbíró. Megbocsátok neked, de...

Mária: Nincs mit megbocsátanod. Ezt te most nem érted. Az én lelkem tiszta. Az Úr tudja az igazak útját.

József: Hallgatlak Mária, de hallgass meg te is. Ami világos, mint a sziklák mögül kelő nap, az el nem kendőzhető. Hol van az a mérő, ami megtelne azzal a tengernyi vívódással, mely azóta gyötör, amióta megláttalak? Én szerettelek, Mária, most is jó szívvel vagyok hozzád. De így nem lehetsz asszonyom. Nem akarom a vesztedet. Nem foglak házasságtöréssel vádolni, mert az végzetes volna rád. Megköveznének. Úgy döntöttem, hogy titokban foglak elbocsátani. Így fedi el a szél a pusztában tévelygő nyomát.

Mária: Ha így rendelte az Úr, legyen meg az Ő akarata.

(rövid zene)

Mária: Nem mondhattam el Józsefnek az igazságot. Nem hitte volna el. De a következő napon, jó korán, amikor éppen vízért indultam, József elébem lépett.

József: Megkövetlek Mária, hogy bűnösnek tartottalak. Valóban a legtisztább vagy az asszonyok között.

Mária: Bizonyos vagy ebben?

József: Beköszöntött hozzám álmomban az Úr angyala. Így szólt: József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát. Ő a Szentlélektől van áldott állapotban. Fiat fog szülni, akit te Jézusnak nevezel, mert ő szabadítja meg népét bűneitől. Így akarja az Úr. Az angyal szavai feltárták, mint kagyló gyöngyét, az igazságot. Áldott vagy te és akit méhedben hordozol. Az ének szavaival mondhatom: „Mint liliom a tövisek között, olyan az én mátkám a leányok között.”

Mária: Hasonló az én válaszom: „Az Úr megvidámítja lelkemet, mert az igazság ösvényein vezet.”

(rövid zene)

Mária: Ezzel minden tisztázódott közöttünk. Nemsokára József úgy cselekedett, ahogy az angyal meghagyta neki. Magához vett, de nem ismert meg, mert az Úr jegyese voltam.

(zene)

Mária: Betlehem az otthontalanságot, a megalázottságot, a kint, de ugyanakkor a beteljesülést, az anyai boldogságot jelentette számomra. Hogy kerültünk oda? A római császár számba kívánta venni birodalma népét. A mi hagyományaink szerint a népszámlálás Isten akarata ellen való, de a világ urának engedelmeskedni kellett. József Dávid nemzetségéből származott, így a júdeai Betlehembe kellett mennünk, Dávid városába. Betlehem Jeruzsálemen túl, jó kétnapi járásra van Názárettől. A szülésem előtti hónapban jártam, az út a samárháton nagyon megviselt. Közelgett a tavasz, de az éjszakák még hidegek voltak. A nehézségeket csak József odaadó gondoskodásával vészeltem át. Betlehemben döbbenetes helyzet foga-

dott. A városka a népszámlálás végett zsúfolva, a szállás, az utazók fogadója tömve volt. Hiába kopogtatunk itt is, ott is, zárt kapuk meredtek ránk, vagy rideg kézmozdulatok utasítottak el. Az emberek jól látták állapotomat, de szívük kemény maradt. A születendő Messiást nem fogadta be Izrael. Vajon így akarta az Úr? — keseregtem magamban. Nem volt más választásunk, a szállás alatti istállóban húzódtunk meg. Eltelt néhány nap és rám jöttek a szülési fájdalmak. Nem ecsetelem, hogy mit kellett kiállnom, minden anya ismeri a testet hasogató kínt, a reményt, a megkönnyebbülés örömét. Azt a földöntúli boldogságot, amikor karjaidba veheted gyermekedet. (zene) Bocsássa meg nekem az Úr, én akkor nem arra gondoltam, hogy az emlőmre tapadó csecsemő Isten Fia, nem, az a gyönyörű gyermek a mécses ragyogásában egyedül az enyém volt, az én fiam, az én büszkeségem és leírhatatlan boldogságom. (zene vége) Mindez átragadt Józsefre is, úgy örült név szerinti fiának, mintha vérbeli gyermeke volna. Azok a pillanatok felejthetetlen emlékként vésődtek belénk. Isten Fiának születése kapcsolt minket össze igazi házastársakká, mert ettől kezdve a Magasságbeli Fiát kellett közösen óvnunk, nevelnünk és megváltó útjára bocsátanunk. (zene)

A betlehemi jászol lett Isten Fiának bölcsője. Körülöttünk csendesen kérődztek a gazda marhái, néhány bárány is odadugta kíváncsi, gyapjas bukáját, lehetük melegítette meg a hűvösödő levegőt. Földöntúli béke honolt az istálló félhomályában. És ekkor felcsendült kint a pásztorok éneke.

Kórus (zene):

Dicsőség mennyben az Istennek!
Dicsőség mennyben az Istennek!
Hirdetjük az örömet, hogy Megváltó született.
Dicsőség, dicsőség Istennek!

Békesség földön az embernek!
Békesség földön az embernek!
Legyen úr a szeretet minden nép fia felett.
Békesség, békesség embernek!

Mária: A pásztorok elmondták, hogyan jutottak el hozzánk. Kint tanyáztak a mezőn és őrizték a nyáját. A pásztornép nem nagy megbecsülésnek örvend Izraelben. És mégis, Isten elsőnek nekik adta tudtul az örömhírt. Angyal jelent meg előttük, kit beragyogott az Úr dicsősége. Ők nagyon megijedtek, de az angyal bátorítóan szólt hozzájuk.

Angyal (halk zene): Ne féljete! Nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek. Ma született az Üdvözítő Dávid városában. Ő a Messiás és ő az Úr. Ez a jele: kisdedet találtok pólýába takarva és jászolba fektetve.

Mária: Erre nagy mennyei sereg vette körül az angyalt és magasztalták az Urat. A pásztorok térdet hajtva hódoltak a kisdéd előtt, majd elmentek és elhíresztelték Betlehemben a látottakat.

(zene)

Mária: Mikor a gyermek nyolc napos lett, a törvény előírása szerint körülmetélték és a Jézus nevet adták neki, úgy, ahogy az angyal meghagyta. Már nagyon vágytam vissza Názáretbe, de nem telt még le tisztulásom ideje, a törvény által megszabott negyven nap. Ekkor Jeruzsálemben kellett mennünk, hogy bemutassuk elsőszülöttemet az Úrnak és a törvény szerinti áldozatot, két gerlicét. Igen fárasztó lett volna előbb hazamenni és onnan visszatérni Jeruzsálemben. Úgy határoztunk, hogy Betlehemből megyünk el a szent városba.

(rövid keleti zene)

Mária: De még ennek előtte, vagy két héttel a gyermek születése után, váratlan látogatók érkeztek. Fényes tevekaravánnal, több szolga kíséretében három előkelő férfi jött napkeletről. Alig tudtunk megszólalni a meglepetéstől, amikor betértek hozzánk az istállóba.

Mágusok: Békesség nektek! (mélyen meghajolnak)

Mária, József: Áldjon meg benneteket az Úr!

József: Mi járatban vagytok, tiszteletreméltó férfiak, szegény szolgátoknál?

Gáspár: Napkeletről jövünk, a zsidók újszülött királyát keressük.

Menyhért: A csillagos ég vizsgálói vagyunk, hazánkban mágusként tisztelnek.

Boldizsár: Az égitestek állásából, az álmok megfejtésével fürkesszük a jövőt.

József: De hát mi készítetett benneteket e hosszú útra?

Mária: Látjátok, ez nem királyi palota, nem királyfi bölcsője.

Gáspár: A látszat csal.

Boldizsár: A csillag viszont igazat mond.

Menyhért: Láttuk a Messiás csillagát napkeleten és eljöttünk, hogy hódoljunk neki.

Mária, József: Legyen a ti ígétek szerint.

Gáspár: Elsőnek Heródes királynál tisztelegtünk, ott kérdezősködtünk az új Úr hollétéről. De neki nem volt tudomása róla.

Boldizsár: A nagy király szemmel láthatóan megdöbbsent a hír hallatán.

Menyhért: Féltekenység fehérlett orcáján. Elkomorultan simogatta szakállát. Gondolatokba mélyedt.

Boldizsár: Összehívatta az írástudókat, hogy megtudakolja, hol kell megszületnie a Messiásnak.

Menyhért: Azok azt válaszolták, a júdeai Betlehemben, mert így jövendölte a próféta: Te Betlehem, Juda földje, éppen nem vagy a legkisebb Juda fejedelmi városai között, mert belőled származik majd a vezér, aki népemet, Izraelt kormányozza.

Mária: Az Úr fölkarolja szolgáját, Izraelt s amint megígérte atyáinknak, nem feledi irgalmasságát Ábrahám utódjai iránt.

Gáspár: Heródes kéréssel bocsátott el. Menjetek — mondotta — és keressétek meg a gyermeket. Ha megtaláltátok, jelentsétek nekem, hogy én és fegyvereseim is elmenjünk hódolni neki.

Boldizsár: Amint kiléptünk a palotából és felnéztünk az égre, a csillag, melyet napkeleten láttunk, a fejünk fölött ragyogott és előttünk haladt, amíg ide nem értünk. Itteni állása ujjként mutatott a gyermek szállására.

Gáspár (térdet hajt): Hódolunk neked, Izrael királya. Dicsőség neked és a Magasságbelinek. Fogadd hazám aranyát, jelképes ajándékomat, hogy tetteiddel aranyozd be néped jövőjét.

Menyhért (térdet hajt): Fogadd hódolatom jelét, a tömjént. Ahogyan füstje száll az Ég felé, úgy szálljon áldozatod dicsősége néped javára, az Örökkévaló dicséretére.

Boldizsár (fél térdre ereszkedik, előbb halk, majd felerősödő zene): Hasonlóképpen a mirha füstje igéző szép illatával. Hirdesse országod fenségét, királyságod áldásait, szavaid igazságát. Te vagy a Messiás! Légy irgalmas Úr, hatalmasabb minden uralkodónál, neved örökké ragyogjon ég és föld emlékezetében.

(zene)

Mária: A három napkeleti bölcs nem hitt Heródes jó szándékában és nem tért vissza hozzá. Kerülő úton tértek vissza hazájukba. Nemsokára mi is útra keltünk Jeruzsálembé, hogy a törvény által megszabott időben bemutassuk Isten Fiát a templomban. Az ott történtek mélyen a lelkembe vésődtek. Élt akkor Jeruzsálemben egy Simeon nevű, agg korú, igaz, istenfélő ember. A Szentlélek kinyilatkoztatta neki, hogy nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr fölkejtjét. Égi ösztönzésre jött a templomba, abban az órában, amikor mi a törvény előírásainak eleget tettünk. Karjaiba vette a gyermeket és hálás szavakkal áldotta Istent.

Simeon: Bocsásd el most szolgádat, Uram, szavaid szerint békességben, hiszen már látták szemeim az üdvösséget, melyet minden nép számára rendeltél: világosságot a pogányok megvilágosítására és dicsőségére népednek, Izraelnek.

Mária: Elcsodálkozva hallgattuk és akkor hozzám fordult és visszaadta a gyermeket.

Simeon: Sokaknak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben a jel, amelynek ellenszegülnek, s a te lelkedet is kegyetlen tör járja majd át.

Mária: Megdöbbenetek az agg szavai. Remegve kérdeztem: ezt jövendölöd nekem, Uram?

Simeon: Bizony leányom, nem kerülheted el az anya legnagyobb fájdalmát, de korona vár rád az égben.

Mária: Akkor hozzám lépett Anna, a próféta asszony. Szüzességben élt egykori férjével, de túl a nyolcvanon már nagyon régen özvegy volt. Éjjel-nappal a templomban tartózkodott, böjttel, és imádsággal szolgált Istennek.

Anna: És hallani fogjátok szavát szívetek örömeire!
Fénye, mint a nap, az ég egyik szélétől a másikig terjed,
senki el nem rejtőzhet előle.
Szolgáljátok az Urat félelemmel
és örüljetek reszketéssel.
Boldogok mindazok, akik őbenne bíznak!
Órül az én szívem és örvendez az én lelkem,
mert a szegény nem lesz végképpen elfelejtve,
a nyomorultak reménye sem vész el örökre.
Én Uram, én erősségem! Te áldod meg életem napjait
és házában lakozom hosszú ideig.
Adjatok e gyermeknek tiszteletet és dicséretet,
imádjátok az Urat szent ékességében!

(zene)

Mária: Jeruzsálemből visszatértünk Betlehembe. József vásárolt egy békés szamárkancát, összeszedtük kevés holminkat és korán alvásra tértünk, hogy már hajnalban elindulhassunk Názáretbe. Azon az éjszakán az Úr angyala megjelent álmában Józsefnek és ráparancsolt.

Angyal (zaklatott, szaggatott zene): Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját és menekülj Egyiptomba. Maradj ott, amíg nem szólok neked, mert Heródes keresi a gyermeket és meg akarja ölni.

József: Ébredj Mária! Menekülnünk kell. Heródes a gyermek életére tör.

(zene)

Mária (felsikolt): Ez volt anyaságom első megpróbáltatása. Reszkettem gyermekemért. József felültetett a szamár hátára, ránk sütött a hold. Dicsfényt sugárzott a kisdéd feje köré. Lehet, hogy mint minden anya, elfogult vagyok, de én még olyan gyönyörű gyermeket nem láttam. Békésen szunnyadt a keblemen, mint aki tudja, hogy az Atya vigyáz reá. Magamban ismét elrebegetem az Úr magasztalását, mint egykor Erzsébetnél.. De ez most nemcsak dicsőítés, hanem könyörgés is volt. Én bíztam az Úrban, tökéletesen megbíztam benne, de ki csitíthatja le egy anya félelmeit? Ki uralkodhat azokon? Az út keservesen fárasztó volt. Már azt sem tudom, hogy hány éjszakát töltöttünk a sivatagban. Végre egy egyiptomi fellah köszöntött ránk. Néhány kecskét terelgetett. Egy közeli faluban lakott a határ mentén. Ide mentünk. Megmenekültünk! Megmenekültünk!

(zene)

Mária: József ácsmunkával tartott el bennünket Egyiptomban. Nem szenvedtünk szűkséget. Utazó kereskedőktől tudtuk meg, hogy Heródes nagy ha-

ragra gerjedt, amikor rájött, hogy a napkeleti bölcsek rászedték. Kegyetlen mészárlást rendelt el Betlehemben, minden két éven aluli fiúgyermeket megöletett. Ártatlan gyermekeket hánytak kardélre, szegeztek át lándzsával, vertek fejjel a falhoz. Halálsikoly és anyák zokogása verte fel Betlehem békéjét, ahogy a próféta jövendölte: (zene) Siratja Rákel fiait, és vigasztalódni nem akar, mert nincsenek többé. (zene vége, rövid szünet után Mária nagyot sóhajt) Mi biztonságban voltunk. A gyermek gyönyörűen gyarapodott. Nap mint nap megörvendezettette szívünket. Mikor nem is gondoltuk volna, érkezett hozzánk a hír, hogy Heródes meghalt. Visszatérhettünk Názáretbe. Haza, a szülői otthonba! Áldott legyen érte az Úr! Áldott, áldott...

(zene)

Mária: Első gyermekes anyaként ismeretlen teendőik sorával kellett megbirkóznom. Sokszor tanácstalan voltam, sőt megszeppent, féltettem drága kincsemet saját ügyetlenségemtől. Ilyenkor az Úr segítségéért fohászkodtam. Könnyű más fiatal anyának, aki mellett ott van az édesanya! Én őt Betlehemben és Egyiptomban is nélkülöztem. Nem tudtam meg tőle elemi dolgokat, a kisdéd pólyálását, hogyan kell őt emelni, tartani, ami másnak nevetséges csekélység, de én akkor még fiatal, roppant tapasztalatlan voltam, magam sem tudom, hogy még gyermek, vagy már igazi felnőtt. Legszívesebben egy kuckóban sírtam volna ki magam. Egyiptomban végül egy szegény földműves felesége sajnált meg. Sok anyai tanáccsal látott el, Isten áldja meg érte. Imádkozta Jézust, elbűvölte a gyermek kedves kalimpálása, mosolygós rugdalózása, épp úgy, mint engem. De voltak nehéz óráim is. Lázás lett, az ujját harapdálta, akkor bújt ki az első foga. Erre csak később jöttem rá. Sírt egész éjszaka, oly keservesen, hogy a szívem szakadt meg. Csitítgattam, ringattam, hasztalan. Hajnal felé már estem össze a fáradtságtól. Fölkeltettem Józsefet, hogy vegye át a gyermeket. Ő is nagyon kimerült volt az előző napi munkától. Nehezen tért magához és méltatlankodva nézett rám. Erre kitört belőlem a zokogás. József felkelt, a karjába vette Jézust és a kicsi, mint egy varázsütésre elcsendesedett. Eszembe jutnak első tipegései, letottyánásai és az első szava: Abba!

(zene)

Egy gyermek élete olyan, mint a mező, melyen mindennap új és új virág fakad. Ki tudná mindet csokorba szedni? Már pajtásokkal hancúrozó fiúcska volt, amikor fogócskázás közben elesett és csúnyán felhorzsolta a térdét. Kimostam a sebét és be akartam kenni balzsammal, hogy kevésbé fájjon. Nem hagyta. — Nekem — mondotta — meg kell szoknom a szenvedést. Nem jutottam szóhoz, csak féltőn átöleltem.

Szófogadó volt, de nem minden ételt szeretett. A köleskását különösen nem. Amikor ez került az asztalra, fanyalogva ízlelte meg, majd letette a

kanalat. — Nem szeretem — nézett rám bocsánatkérően. — Az én kedvemért — kérleltem. — De nem ízlik — panaszkolta. József mosolyogva próbálta menteni a helyzetet.

József (tréfásan): Hát akkor kérd meg az Atyát, hogy legyen jobb ízű.

Mária: Azt is teszem, felelte Jézus és lehajtotta a fejét. Azután vette a kanalat és megette a kását. Nekem úgy tűnt, hogy valóban jobb ízű lett.

(rövid zene)

Egy nap egy törött szárnyú galambfiókat talált a ház előtt. József sínbe rakta a törött részt, a kis galamb meggyógyult. Jézus kedvence lett, a kis tubi szinte mindenhova követte. Rendesen repülni még nem tudott, de annyira igen, hogy felszállt már a gyermek vállára. Váratlanul következett be a tragédia. Egy ragadozó madár lecsapott rá és elragadta. Jézus, aki sírva gyászolta, másnap a kert végében akadt rá a galamb megmaradt tetemére. Felvette és eltemette. A sír fölé két kereszt alakban összekötött ágat szúrt. — Miért tetted ezt a jelt oda? — kérdeztem csodálkozva. — Nem is tudom — felelte elgondolkozva — úgy magától jött. Azé ez, aki szeretett.

(rövid zene)

Mária: Évről évre felmentünk Jeruzsálembe a húsvét ünnepére. Amikor a gyermek tizenkét éves lett, őt is magunkkal vittük. Az ünnepnapok elteltével hazafelé indultunk. Mivel rengeteg ismerős és rokon volt az úti társaságban és induláskor együtt verődünk össze a szállás előtt, nem vettük észre, hogy Jézus nem volt ott. Minthogy számos serdülő korú gyermek volt velünk, biztosak voltunk benne, hogy ő is köztük van. Úgy véltük, hogy együtt könnyebben és vidámabban viselik el az utazás fáradalmait. Már egy napi járásra voltunk Jeruzsálemtől, mikor keresni kezdtem, mert nem jelent meg az étkezésnél. Nem találtam meg, sehol sem találtam. Uram, Istenem, hová lett? Mi történt vele? József is felindult a hírré. Mindenkit kikérdezett, de az emberek csak a vállukat vonogatták. Jézus nem volt velük. Lóhalálában tértünk vissza Jeruzsálembe. Összejártuk a várost, minden ismerőshöz benéztünk. A gyermek sehol. Ez sem látta, az sem látta. Kétségbeesésem nőttön nőtt. Éreztem a tört a szívemben. Ekkor Józsefnek újabb ötlete támadt.

József: Asszony, menjünk a templomba.

Mária: Remegve, botladozva futottam a nyomában. Könnyeimtől alig láttam az utat, rimánkodva kértem az Úr segítségét. Így értünk a templomba. És ott megláttuk őt. (sóhajt) Ott ült a tanítók és írástudók között. Azok kérdezték és ő felelt nekik.

(rövid zene)

1. Írástudó: Mit gondolsz, te gyermek, ki magadat Jézusnak nevezed, hogyan szabadulhat meg Isten népe Ádám bűnének kárhozataától?

Jézus: Olvastátok az Írást: Megmondta az Úr a gonosznak: Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod és az ő magva között. Ő neked fejedre tapos, te pedig a sarkát mardosod.

2. Írástudó: Ádám vétke több ezer éves, szerinted mikor jön el a szabadító?

Jézus: A Messiás Istentől származik. Nincs kezdete, nincs vége. Egy gyermek adatik nekünk — mondja az Írás —, az uralom az ő vállán lesz és csodálatosnak, erős Istennek, a békesség fejedelmének nevezik majd.

3. Írástudó: Honnan ismered te az Írást?

Jézus: Ismerem azt, ami Atyámtól való.

4. Írástudó: Jól válaszoltál. Eszesnek könnyű a tudomány — tartja a példabeszéd —, de arra felelj, te értelmes elméjű, hogyan ismerjük majd fel az Úr fölkentjét?

Jézus: Ő választani fog jó és gonosz között. Igazságosan ítélik a föld szegényei felett. De nem adott az Úr nektek szívet, hogy mindezt megértsétek, szemet, hogy lássatok és fület, hogy halljatok mind a mai napig.

Mária: Jézus! Fiam!

Jézus: Igen anyám!

Mária: Miért tetted ezt velünk? Látod, atyád és én bánkódva kerestünk.

Jézus: Miért kerestetek? Nem tudjátok, hogy Atyám házában kell lennem?

1. Írástudó: A bölcs fiú — mondotta Salamon — örvendezteti az atyját, a boldond fiú szomorúsága az ő anyjának. Ez a gyermek Isten dicsőségére, szülei örömére, és a mi épülésünkre szolgált itt. Az Úr békéje legyen veletek!
(rövid zene)

Mária: Ezt követően hazatértünk Názáretbe. A templomban hallottak ma is elevenen élnék bennem. Először lett igazán világos számomra, hogy fiam, bár én hoztam a világra, Istentől született.

Teltek az évek, Jézus mindvégig engedelmes, szelíd szívű, mindenkihez kedves, szeretetreméltó gyermek volt. Így serdült ifjává, majd érett férfivá. Kitanulta nevelőapja mesterségét, ki a legnagyobb bánatunkra, miután Jézus nagykorú lett, elszenderült az Urban.

(gyászzene)

Mária: És elkövetkezett a nap, amikor búcsút vett tőlem.

Jézus: Anyám! Köszönetet mondani jöttem. Megköszönöm, hogy méhedbe fogadtál Atyám akarata szerint, hogy megszültél, tápláltál és gondomat viselted mind a mai napig. Áldalak érte. Atyám házában kapui kitarulnak majd előtted. Nagyobb leszel te ott minden asszonynál, mert a kígyó fejét sarkad alá tapostad. (kis szünet után) Anyám, most elbúcsúzom tőled.

Mária: Elhagysz, Fiam?

Jézus: Azért jöttem e világra, hogy beteljesedjék az Írás. Az Úr küldött engem, hogy meggyógyítsam a megtört szívűeket és szabadulást vigyek az elnyomottaknak. De az Emberfiának sokat kell majd szenvednie. A vének, főpapok és írástudók elfogadják és megölik, de harmadnapon föltámad.

Mária: Megölnek!? Fiam, egyetlen Fiam, megölnek téged?

Jézus: Csak aki életét adja érte, veheti el a világ bűneit. Boldog, aki nem botránkozik meg bennem.

Mária: Kérlek, maradj velem! Ne hagyj magamra!

Jézus: Nem lakhatom odúmat, mint a róka és fészkeket, mint az ég madara. Teljesítenem kell Atyám akaratát. Vigasztalja meg szívedet az Úr, övezzen fel erővel és dicséretének örömeivel.

(zene)

Mária: Magamra maradtam. És akkor kitört belőlem a kesergés, mint gátat szagató ár. Özvegy lettem a világ szemében és árva anya Isten szemében. Erről nem szólt az Úr követe, mikor köszöntésemre jött Názáretbe. Hallja tehát az Úr az én panaszom. De mit remélhetek? Ha el is érné trónját fájdalom szava, megváltozna ettől a csillagok járása? Mindaz, ami kezdettől fogva elrendeltetett? Nem! Iszonyatos, de nem! Megállíthatatlan, mint a parittyából kirepített kő. Az én sorsom a beletörődés nyomókádja, fájdalom a kirabolt fészke madaré. Megszültem Őt, akit az Úr megígért. Az övéi közé jött, miért nem fogadja be Izrael? Az utcákon süketek járnak, a tereken vakok tévelyegnek. Én meg úgy maradtam, mint a megszedett szőlőtő, zörögve jár lombja közt a szél... (rövid szünet) Ettől fogva nagyon ritkán láttam, csak híre jutott el olykor hozzám. Tudtam, hogy küldetését teljesíti, büszke voltam rá, de mérhetetlenül aggódtam érte. Visszavonult a pusztába, ott készült feladatára. Majd fölkereste Erzsébet fiát, Jánost és megkeresztelkedett a Jordánban. Mikor meghallotta, hogy Jánost fogságba vetették, visszavonult Galileába. Ez volt a hazája, a föld, mely tanításának vetését befogadta. Boldog voltam, ismét könnyebben kaphattam hírt róla. A tó melléki Kafarnaumba költözött, erről a környékről hívta meg első tanítványait: Simont és András, majd Jakabot és Jánost, Zebedeus és Szalomé fiait. Szombatonként a zsinagógában tanított, beszéde ámulatba ejtett mindenkit. Volt a zsinagógában egy tisztátlan lélek, abból kiűzte a gonoszt, mire elterjedt híre egész Galilea vidékén. Sok embert meggyógyított, leprást, bénát, vakot és életre keltette Jairusnak, a zsinagógai elöljárónak a lányát. Az emberek hittek benne, csak a farizeusok és az írástudók kételkedtek isteni küldetésében. Azután ismét eljött Názáretbe. Szombaton bement a zsinagógába, de amikor Izajás könyvét a Messiásról szóló jövendölésnél nyitotta fel, és felolvasása után letéve azt a saját szavaival fordult a néphez, mindenkit megbotránkoztatott. — Ma beteljesedett az Írás, amit hallottatok — mondta. A hallgatóság felháborodott. — Nem Józsefnek, az ácsnak a fia? — kérdezték. Képtelennek tartották, hogy ő legyen a fölkenet. Leírhatatlan, hogy mi következett. Ide-oda rángatták, ütlegelték, kiűzték a városból és leakarták taszítani a hegyről. Fuldokolva rohantam a tömeg után, de ő el-

tűnt a szemünk előtt. (sóhajt, rövid szünet után folytatja) Utána visszatért titokban Kafarnaumba és engem is magával vitt. Ott rokonomnak, Szaloménak a gondjaira bízott, aki velem volt a borzalmas keresztútig.

(zene)

Mária: Azon ritka örömteljes pillanatok közül, melyekben még vele lehettem, a kánai menyegző az, melyre derűsen emlékszem. (halk zene) Kánába, egy Kafarnaumhoz közeli faluba, Jézus még működése legelején meghívást kapott néhány tanítványával együtt egy fiatal pár esküvőjére. Nagy örömmre, engem is meghívtak velem. Szép ünnep volt. A vidám zene, az ízletes ételek és az örömszülő bor jó kedvvel áldotta meg a szíveket.

(felerősödő zene) Egyszer arra lettem figyelmes, hogy a háziak aggodva váltanak szót a szolgálkkal. Fogytán volt a vacsora lelke, a bor. Jézus mellett ültem, és odasúgtam neki: — Nincs már boruk... — Ő rám nézett és csendesen válaszolt: — Asszony, a mi gondunk ez? Még nem jött el az én óráim... (zene vége) Láttam a szemén, hogy nem kérésemet rosszalja, de első csodájának idejét csak az Atya határozhatja meg. Így szóltam a szolgálkhoz: — Tegyétek, amit mond... Állt ott hat nagy kőkorsó, étkezés előtti kézmosásra való. Jézus odaszólt a szolgálkhoz.

Jézus: Töltsétek meg a korsókat vízzel. (vízcsofogás) Áldd meg, Atyám, kezem által e korsók tartalmát. (a szolgálkhoz) Merítsetek belőle és vigyétek a násznagynak.

Szolga: Uram, azzal küldtek színed elé, hogy ízleld meg e serleg tartalmát.

Násznagy: Köszönöm. (kis szünet) Hívjátok ide a vőlegényt!

Vőlegény: Hivattál, Uram?

Násznagy: Te szerencsétlen! Hát ennyire esztelen vagy? Te kelekótya szerelmes!... Nem tudod, hogy minden ember először a jó bort adja fel és csak miután a vendégek megittasodtak, akkor az alábbvalót? Te mindeddig tartogattad a jó bort és az asztalbontásnál kínálsz fel? Hallatlan! Ha-ha-hallatlan...

Vőlegény: Melyik jó bort?

Násznagy: Itt a serleg. Ízleld csak meg.

Vőlegény: Azt a Noé áldóját! Szolgál! Honnan való ez a bor?

Szolga: A rabboni ajándéka. De... de hiszen velünk vizet töltetett a korsókba.

(zene)

Mária: Reggel, tanítványaival és rokonainkkal együtt visszatértünk Kafarnaumba. Én akkor megköszöntem az Úrnak, hogy Fia első csodáját elősegíthettem. (halkan, szinte lehelve) Áldassék, Uram, a te neved!

(hosszabb zene)

Abban az időben, amikor Galileában tartózkodott, volt egy esemény, amire bánkódva emlékszem. Jézus bejárta a tó melléki falvakat, tanított és

gyógyított. A hegyen elmondott beszéde óriási hatással volt a népre. Akkor még rendszeresen haza-hazatért Kafarnaumba. Itt gyógyította meg egy százados szolgáját, az emberek legnagyobb csodálkozására, mert el sem ment a tiszt házához. Más alkalommal, amikor itthon járt, mivel a tömeg nem tudta megközelíteni, a megbontott háztetőn bocsátottak elébe hordágyon egy bénát. Ő meggyógyította és megbocsátotta bűneit. Erre a farizeusok felháborodtak. — Káromkodik — mondták —, ki bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem egyedül Isten? Nem fogták fel, hogy ő Isten Fia. Mikor szombaton a zsinagógában is meggyógyított egy félkezű bénát és azt hirdette, hogy szombaton is szabad jót tenni, a farizeusok tanakodni kezdtek, hogyan okozhatnák vesztét. Azután is sokakat meggyógyított, de megtiltotta nekik, hogy azt elmondják. Beteljesedett Izajás jövendölése.

Hang:

Ez az én szeretett Fiam,
kiben kedvem telik,
rálehelem lelkemet
és hirdetni fogja az igazságot,
nem vitatkozik, nem kiabál,
szavát nem hallják a tereken,
a megroppant nádat nem törí el,
a füstölgő mécses nem oltja ki,
míg győzelemre nem viszi az igazságot.

Mária: A farizeusok viszont azt állították, hogy Belzebubbal, az ördögök fejedelmével űzi ki a gonoszt. Elterjesztették róla, hogy elvesztette az eszét, mert tisztátlan lélek szállta meg. Erre elindultunk a nővérekkel és testvérekkel, hogy magunkkal vigyük. A tömeg miatt nem juthattunk hozzá. Megüzentük neki, hogy anyja és testvérei beszélni szeretnének vele. Ő azonban elutasította kérésünket.

(rövid zene)

Jézus: Ki az én anyám és kik az én testvéreim? A tanítványaim, ők az én anyám és testvéreim. Akik teljesítik Atyám akaratát, az mind testvérem, nővérem és anyám.

Mária: Nem azt mondta, hogy nincs anyám, nem tagadott meg engem, ki őt szültem, mégis fájtak szavai. Tudom, azt akarta mondani a népnek, hogy a test kötelékénél fontosabb a lelki kapcsolat Istennel, de hát ki állt lelkiileg közelebb hozzá, mint én? (elgondolkozik) Lehet, hogy állandó kíséretéhez kellett volna csatlakoznom, de már az asszonyi kor végéhez közeledtem, testileg eléggé megtörten. Ismertem jól az asszonyokat, akik gyakran követték. Nagyon szerette őt a magdalai Mária, akiből hét ördögöt űzött ki, Johanna, Heródes intézőjének felesége, Mária, Jakab és József anyja, Zsuzsanna és kedves nővérem, Szalomé, Jakab és János anyja,

ki rendszeresen hírt adott róla. Ők tehetségük szerint gondoskodtak is Mesterükről. Számomra csak az imádság maradt. Mikor Júdeába indult, hogy ott hirdesse az Igét, tudtam, hogy közel a vég. Mindezt előre megjövendölte, mert teljesíteni kívánta Atyja akaratát. Le nem írhatom mindennapjaim aggodalmát. De bele kellett törődnöm Isten rendelkezésébe. (felzokog) Mit is tehettem volna mást?

(hosszabb zene)

Abonyi Mária illusztrációja

Málnási Ferenc

A Székely Útkereső értékeket megőrző, igényes sokoldalúsága*

Húsz éve, 1990 áprilisában jelent meg a *Székely Útkereső* című irodalmi és művelődési folyóirat, 30 x 21 cm méretben, havonta 12 oldalon, Beke Sándor újságíró, költő és irodalomszervező, valamint több lelkes munkatársa alkotásaként. Az I—X. évfolyam 1–53. számának reprint kiadását lapozgatom, valamint a melléjük sorakoztatott, a folyóirat anyagából kiválogatott négy antológia kötetét. Mind-egyiket könyvtáram kincsei közé sorakoztattam, mert magyartanárként bármikor felhasználhatom, diákjaim kezébe adhatom, hiszen magyar, de főleg erdélyi magyar irodalmunk több olyan alkotását, szövegét megtaláltam benne, amelyek hiányoztak és ma is nagyjából hiányoznak anyanyelvi oktatásunk tankönyveiből. Mert a regionálisnak tűnő, a Székelyföld olvasóihoz szóló írások minden magyar nyelvű — s esetleg más anyanyelvű, de magyarul is értő, tudó — olvasóhoz is szólnak.

Hogyan született ez a folyóirat? „Amikor az 1989-es rendszerváltás félrehúzta Közép- és Kelet-Európában a diktatúra vasfüggönyét, Erdélyben is megszólaltak a szabadság harangjai és kongtak el egészen a székelyek lakta legkisebb falucskáig, végig a Székelyföldön át, fennen hirdetve, hogy valami szokatlan dolog történt az öreg kontinens kárpát-medencei csücskében is, lelkében és szellemében fellélegezhetett egy kicsit az a sokat gyötört székely nemzet is, mely szabadságvágyát még Csaba királyfi idejéből hozta magával Székely Tündérország meseszerű és vadregényes földjére...” (Beke Sándor).

A folyóirat céljáról is a főszerkesztő vallomását idézzük: „...mindannyiunk elé tární székely közéletünket, s egy elnyomott, embertelen kisebbségi sors koromsötét emlékeiből feloldani lebilincselte közművelődésünk, kultúránk, történelmünk és irodalmunk értékes pillanatait... az egyetemes magyar szellem nagyjai üzenetének a tudatosítása, a fiókokban rejtegetett irodalom közlése.” Ezzel a „szellemi útkereséssel” az erdélyi magyar olvasókat buzdította a helytállásra, a kijött és a leírt magyar szó megbecsülésére, a szülőföld tiszteletére, „kultúránk, hagyományaink, szellemi és erkölcsi értékeink maradéktalan vállalására — a Székelyföldtől a Barcaságig, Csángóföldtől a Partiumig, Bánáttól a Szeret völgyében élő moldvai csángó-magyar településekig...” (Beke Sándor)
